

คำนำ

คู่มือการดำเนินการร้องทุกข์ เป็นการรวบรวมและบูรณาการจากคู่มือการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงาน ก.ค.ศ.เป็นหลักเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานของกลุ่มกฎหมายและคดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าต่อไป

ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนทำให้คู่มือเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์
ด้วยดี

นางสุพัตรา แสนอุบล   ผู้รวบรวม/เรียบเรียง
นางพินทุมดี เหล่ากว้าง   ผู้รวบรวม/ผู้พิมพ์

สารบัญ

	หน้า
ความหมายการร้องทุกข์	๑
ความสำคัญของการร้องทุกข์	๑
กฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	๑
ขั้นตอนและวิธีการร้องทุกข์	๑
ผู้มีอำนาจพิจารณาร้องทุกข์	๒
การพิจารณาร้องทุกข์	๒
แผนภูมิแสดงการร้องทุกข์	๓
ภาคผนวก	

คู่มือการดำเนินการร้องทุกข์

.....

การร้องทุกข์ คือ กฎหมายให้สิทธิข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือกรณีถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัย ไม่ว่าจะ การกระทำนั้นเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือเป็นการใช้ดุลพินิจของผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมมี สิทธิร้องทุกข์ได้เสมอ

ความสำคัญของการร้องทุกข์ เป็นวิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ระบายความคับข้องใจในการ ปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาที่ได้ปฏิบัติต่อตน ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาจะได้ ทบทวนการปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและแก้ไขในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หรือชี้แจงเหตุผลความถูกต้องที่ได้ปฏิบัติไป ให้ผู้ร้องทุกข์ทราบและเข้าใจ หรือให้ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป ได้พิจารณาให้ความเป็นธรรมตามสมควร ซึ่งจะ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ก่อนเมื่อยังไม่เป็นที่พอใจจึงให้ร้องทุกข์ เป็นหนังสือต่อไป

กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๑. พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด ๘ มาตรา ๑๒๑ - ๑๒๖
๒. กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๓. คำสั่ง คสช. ที่ ๑๙/๒๕๖๐ สั่ง ณ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ข้อ ๘, ข้อ ๙

ขั้นตอนและวิธีการร้องทุกข์

๑. ผู้มีสิทธิร้องทุกข์

- ๑.๑) เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- ๑.๒) ถูกกระทบสิทธิ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชา

๒. เหตุที่จะร้องทุกข์

- ๒.๑) ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม หรือคับข้องใจจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา เช่น การช่วยราชการ การย้าย การเลื่อนเงินเดือน การบรรจุแต่งตั้ง
- ๒.๒) ถูกตั้งกรรมการสอบสวน
- ๒.๓) ถูกสั่งพักราชการ
- ๒.๔) ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- ๒.๕) ถูกสั่งให้ออกจากราชการ

๓. วิธีการร้องทุกข์ ถ้าผู้ร้องทุกข์ไม่ประสงค์จะปรึกษาหารือ หรือปรึกษาหารือแล้วไม่เป็นที่พอใจ ก็อาจดำเนินการต่อไปได้ ดังนี้

- ๓.๑) ทำหนังสือร้องทุกข์ลงลายมือชื่อพร้อมที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์
- ๓.๒) หนังสือร้องทุกข์ต้องมีสาระสำคัญที่แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลให้เห็นว่าไม่ได้รับความ เป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจอย่างไร และแจ้งความประสงค์ของการร้องทุกข์พร้อมพยานหลักฐานที่มี
- ๓.๓) ยื่นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้ทราบหรือควรทราบเหตุแห่งการร้องทุกข์
- ๓.๔) ร้องทุกข์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะร้องทุกข์แทนผู้อื่นหรือให้ผู้อื่นร้องทุกข์แทนไม่ได้

๓.๕) การยื่นหนังสือร้องทุกข์ ผู้ร้องทุกข์อาจนำไปยื่นเองหรือส่งทางไปรษณีย์ก็ได้โดยถึงวันที่ไปรษณีย์ประทับตรารับที่ซองเป็นวันที่ส่งหนังสือร้องทุกข์

๓.๖) หากผู้ร้องทุกข์ประสงค์จะขอแถลงการณ์ด้วยวาจาให้แจ้งความประสงค์ไปในหนังสือร้องทุกข์ด้วยก็ได้

๔. ผู้มีอำนาจพิจารณาร้องทุกข์

๔.๑) การร้องทุกข์คำสั่งของผู้บังคับบัญชาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาให้ร้องทุกข์ ต่อ กศจ. โดยทำหนังสือเรียนประธาน กศจ. แล้วส่งหนังสือร้องทุกข์ไปที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือยื่นส่งไปที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กรณีที่ไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาของผู้บังคับบัญชา ให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้งโดยทำหนังสือเรียนประธาน กศจ. นั้น หรือส่งหนังสือร้องทุกข์ไปที่ส่วนราชการนั้น

๔.๒) การร้องทุกข์คำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่ส่งตามมติ กศจ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. โดยทำหนังสือเรียนประธาน ก.ค.ศ. ส่งไปสำนักงาน ก.ค.ศ. หรือส่งผ่านต้นสังกัด

๕. การพิจารณาร้องทุกข์ ผู้มีอำนาจพิจารณาร้องทุกข์จะตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายและการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งแล้วดำเนินการ ดังนี้

๕.๑) ยกคำร้องทุกข์ ถ้าเห็นว่าคำสั่งถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย

๕.๒) ให้เพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๕.๓) ให้ดำเนินการใหม่ หากเห็นว่าการดำเนินการไม่ถูกต้องตามกระบวนการขั้นตอนของกฎหมายและไม่เป็นธรรม

๕.๔) ไม่รับคำร้องทุกข์หากการร้องทุกข์ไม่เป็นไปตามข้อ ๓.๑ , ๓.๒ , ๓.๓ หรือ ๓.๔

** ปัจจุบัน มีคำสั่ง คสช.ที่ ๑๙/๒๕๖๐ ข้อ ๘ ข้อ ๙ ได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาไปเป็นของ กศจ. ตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ เป็นต้นมา **

* ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม หรือปลัดกระทรวงอื่นที่มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการในสังกัด